

BIBLIOTECA
Centrală a „Astrei”

SIBIU

P.906

XVIII.

ANUARUL

54/3.

școlii civile de fete cu internat și drept de publicitate

a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului
român” din Nagyszeben (Sibiu),

pe anul școlar 1903/1904

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

- Cuprinsul:
1. Ce citesc fetele noastre? de Dr. I. Borcia.
 2. Discursuri dela încheierea anului școlar.
 3. Știri școlare.

BIBLIOTECA „ASTRA”
(Asociațiunea pentru lit. rom. și cultura poporului)

Centrala Sibiu.

Nr. 17105

NAGYSZEBEN (SIBIU).

ȚIPARUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECEZANE.

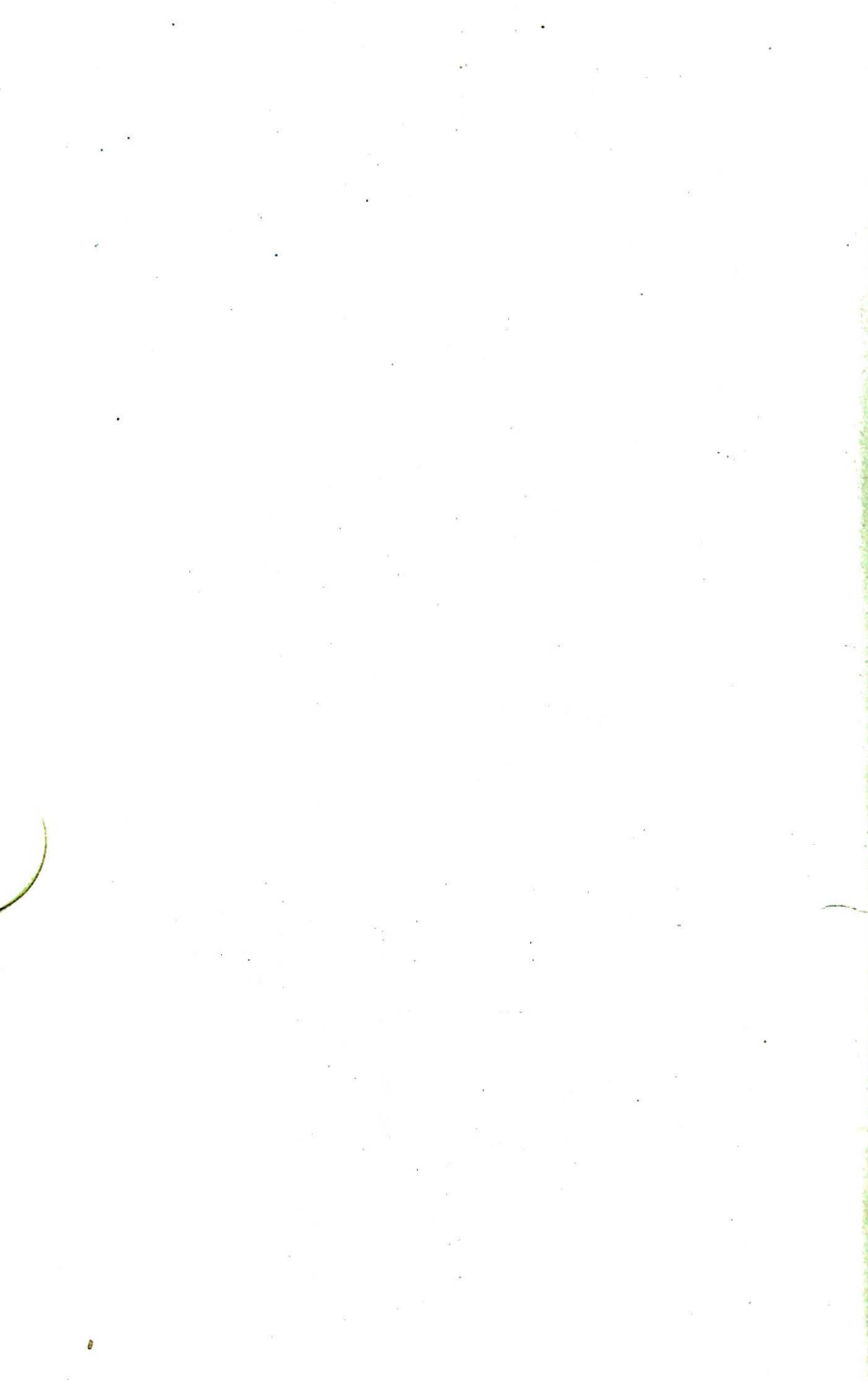
1904.

Biblioteca Județeană ASTRA

21010P

21010

Ce citesc fetele noastre? 1903

Par'că văd pe mulți dintre pedagogii noștri dând din cap: ce temeritate a scrie un studiu pe baza unei teme de școală, par'că nu știm noi cum se fac temele!

Știu bine că sunt multe rezerve de făcut.

Da bine, o să-mi zică, lucru natural că, punându-se elevilor chestiunea ce lectură fac, fie-care dintre ei se va grăbi să scrie că-i place să citească și pe urmă va înșira la autori și la scrieri.

Adevărat, decât afirm că, cu puțin spirit critic, se poate alege ce e simțit și, până la un punct, original din restul de idei împrumutate și de sentimente afectate. Admit că te poți ușor înșela, am citat însă cu dinadinsul și de acolo unde mi-se părea a vedea de cele din urmă, căci și acestea sunt interesante pentru a observa cum se răsfrâng unele povețe stereotipe în mintea elevilor. Și, în fine, dacă nu mai mult, cel puțin forma, stilul în care sunt redată, o să prezinte un interes oare-care.

Dar ni-se va face, din partea vre-unui pedagog cu experiență, altă observație mult mai gravă: ce garanție poți avea pentru originalitatea temelor?

Ei bine, nici una decât încrederea, care nu ne lipsește, și puținul spirit critic.

În sfârșit s'ar putea să ne reproșeze cineva tonul și întreg felul studiului nostru. Dar l-am ales ca să ne poată citi cu interes și colegile acelora care au contribuit ca studiul să se poată scrie.

*

Începem cu mărturisirea pe care ne-o fac mai multe chiar dela început, că le place să citească, și de sinceritatea căreia nu ne putem de loc îndoi: „Ocupațiunea mea cea mai plăcută mi-a fost și-mi va fi întotdeauna lectura. O carte bună mă face să las ori-ce lucru la o parte, sorbind cu nerăbdare frumoasele idei ce ne înfățișează unul sau altul dintre scriitorii noștri“. — „A ceti o bună lectură — scrie alta — îmi este ocupațiunea predilectă și observ mereu cum, urmărind cu atențiune cele petrecute în diferitele istorisiri, acestea influențează asupra întregii mele ființe“.

Până aci o credem bucuros. Urmează apoi unele observații foarte adevărate, însă prea teoretice decât să fie simțite, asupra influenței binefăcătoare a lecturii. — Reproducem și următoarea frumoasă mărturisire de recunoștință față de școală, cu toate că se găsește într'o temă: „Atâta știu că școala m'a învățat să-mi ocup ori-ce minut liber cu cetirea unei cărți bune“. — „Îmi place foarte mult să cetesc“, scrie iar alta și trebuie s'o credem, căci ne-o dovedește stilul bun și limpede, chiar dacă cele ce urmează le-am lua mai mult drept o figură de stil: „De când eram mică — cât ce găsim o carte, o luam în mână și n'o puneam jos, până n'ajungeam la ultima pagină — ceea-ce se întâmpla de regulă foarte repede“. Apoi ni-se face o nouă mărturisire interesantă și de bună seamă sinceră, după-cum ne putem convinge din felul cuminte în care e expusă: „Dar atunci cetiam ori-ce, fără osebite, cărți grele de înțeles, ușoare — potrivite — nepotrivite — numai să-mi stâmpăr setea cetitului. Acum a devenit însă altcum. Și acum îmi place foarte să cetesc — și acum una dintre cele mai plăcute ocupațiuni mi-e cetitul și pot petrece oare întregi plecată peste o carte — dar am devenit mai alegătoare în ce privește felul cărților și conținutul lor“.

Iată în ce chip ne spune alta că-i place să citească: e acasă, la țară, de unde scrie unei prietene cum petrece vacanța de vară. Îi descrie, încântată, farmecul unei „noți de vară“, căreia nu-i lipsește, bine înțeles, „măiastra lună“, dar nici „duiosul buciom“, care s'aude dinspre „dragul codru dus pe gânduri“. Nu mai începe îndoială, a început să citească poeziile lui Eminescu, care-i stăpânesc acum imaginația cu expresiunile lor puternice. În sfârșit, după introducerea asta lungă, dar interesantă și caracteristică în felul ei, ni-se spune ceea-ce trebuia să aflăm, însă tot într'o formă căutată, împrumutată, nu e vorbă, din lectură, dar cu inteligență: ea nu suferă de singurătate acolo la țară, căci: „Am prieteni, și așa de mulți și atât de iubiți și atât de intimi... Știi tu cine sunt acei prieteni? Cărțile, cărțile — o poezie, o nuvelă, un roman, iată prietenii mei atât de iubiți“.

Alt moment foarte prețios, care se poate observa la mai multe, este plăcerea de a citi românește. Forma originală și tonul de mândrie națională în care se manifestă această plăcere, nu lasă nici o îndoială asupra sincerității ei: „Da, — scrie una

— sunt poate mai frumoase, mai de valoare și mai însemnate operele scriitorilor străini, dar, Româncă fiind, vreau să-mi cunosc întâi pe ai mei“. Sau iată ce observație interesantă face alta — nu ne importă acum că e culeasă din experiența proprie sau din a altora, — o strașnică și meritată dojană la adresa unei bune părți din societatea noastră: „Dar nu e năcazul numai sărăcia (literaturii noastre), dar aceea că noi Românii nu am ajuns încă așa departe ca să ne știm prețui lucrările noastre literare. Și nici nu vom ști până nu se va stârpi răul de a disprețui și a privi toate lucrările noastre literare mai însemnate ca lucrări fără nici o valoare și ca simple încercări nedemne de pierderea timpului cu cetirea lor... Dar aceasta e înăscut în firea Românului, admirarea lucrurilor străinilor și disprețul de ale sale. Deci nu ne apuce mirarea dacă azi, mâne, intrând în lumea mare și convenind cu dame, d-șoare, va ajunge vorba despre lectură și, întrebându-le ce lectură fac, îți vor aminti opurile unor autori străini, nepomenindu-ți nici măcar un nume al vre-unui scriitor român. Apoi să le întrebi ceva din literatura noastră, îți vor răspunde fără a roși măcar câtuși de puțin, că nu s'au ocupat cu literatura noastră, dar nici nu se vor ocupa, fiind-că scrierile noastre nu sunt de loc frumoase, că sunt plicticoase, mai că incoaci, mai incolo, până ce ți-o spun verde în față că nu le place literatura noastră“. Foarte adevărat, dar noi putem adăugi că disprețul acesta, vrednic și de aspră dojană și de milă, provine numai din ignoranță și am dori ca scriitoarea rîndurilor citate, aducându-și aminte de ele, să lumineze astfel de ființe rătăcite, dacă le va întâlni vre-odată, să le deștepte și lor interesul pentru poezii cari i-au încântat sufletul, apoi să le spue și vorbe cumiști ca acestea: „Nu zic însă să nu facem lectură în limbi străine. Căci cultura, interesul de a cunoaște produsele literare ale altor popoare, cere cunoașterea acestora; *dar întâi trebuie cunoscută literatura noastră.*“

Iată-ne, în fine, ajunși la chestiunea principală, cuprinsă și în titlul acestui studiu: ce citesc fetele noastre?

„Începutul lecturii mele îl făcură bazmele“ — ni-se spune într'o temă care se deosebește prin limpezimea și buna rânduire a ideilor. — „Ah! aceste bazme încântătoare și minunate. Cum te pot ele fermeca și transpune într'o lume lipsită de ori-ce nevoi.

Chiar și astăzi cu drag mai cetesc bazme, căci ele nu numai când eram mică aveau puterea de a mă transpune în lumea lor, dar și acum, nu arare-ori se întâmplă că, cetind vre-un bazm frumos, mă preocupă zile întregi. Mai multă plăcere îmi cauzează cetirea vre-unui bazm decât o novelă în care se arată părțile slabe ale omenimii“. Ne-ar părea bine dacă toate ne-ar putea face mărturisirea că mai bucurosi citesc un bazm decât o nuvelă fără valoare sau un roman în „caiete“, căci cine se îndoiește că literatura de colportaj e o adevărată otrăvă sufletească pentru naivul ei public cititor. Bazmului care „ne-a fermecat mintea de copil“, ori-ce vârstă îi descopere frumuseți și înțelesuri nouă și ferice de cine își păstrează gustul și plăcerea pentru literatura asta sănătoasă. Dar să revenim la autoarea temei citate; ea a citit și traduceri de bazme străine, „dar — ne spune — totuși nu dau un bazm de al nostru pe toate cele nu știu câte sute de bazme străine. Cu mult mai fermecătoare și încântătoare sunt ale noastre“.

Tot cam aceleași lucruri, dar într'o formă deosebită, ni-le spune și alta: „Îmi reamintesc cu drag anii copilăriei mele fragede, când cu sete nespusă ascultam poveștile despre zinele fermecate, despre făt-frumos, balauri și alte lucruri fantastice. — Una dintre cele mai frumoase amintiri îmi este însă, când pentru prima-dată primii cartea de povești și acum singură cetiam viața, pățaniile, fericirea copilei bune, pedeapsa meritată a celei rele — și așa mai departe“. Dar copila care citia cărțile cu bazme creștea mare și-i trebuia altă lectură: „Au trecut rând pe rând anii, primiam din ce în ce cărți tot mai frumoase și tot mai interesante. — Trebuie să recunosc — prima mea lectură a fost germană — numai mai târziu începui a cunoaște în parte frumoasele noastre produse literare“.

Alături de mărturisirea din urmă se poate cita și cea următoare: „Acum câțiva ani începusem să cetesc cu o plăcere nespusă din literatura germană — romanele de Marlitt, Werner, Heimbürg, cari fiind scrise și pentru fete tinere — mă fermecau... Ele făcură o impresie adâncă asupra mea — și de multe-ori avui ocaziunea a constata ce drept aveau în câte unele sfaturi și povește pentru viață — dintre cari unele mi-le luai drept conducătoare!... După aceea luai literatura maghiară la

rând — însă în toate nu lucreai după un scop anumit — numai din imboldul de a ceti mereu — și găsii și în ea scrieri foarte frumoase! Cel puțin mie îmi plăceau foarte mult!... Încă din literatura noastră nu cetisem aproape nimic până acuma și rușinata trebuie să recunosc că făcusem o greșală când m'am ocupat tot cu autori străini — când noi avem scriitori de valoare ca Eminescu, Alecsandri, Vlahuță, Coșbuc etc.“... Greșala a fost așadar reparată și iată-ne acum în toiul lecturii:

„Lectură adevărat literară — scrie una — nu am început decât după studiarea biografiei poeților mai renumiți. Începutul acestora l-a făcut Alecsandri. Poeziile și Legendele sale sunt de o frumseță ne mai pomenită, în fie-care poezie cât de mitică își exprimă dorul de viață“... A citit și proza lui și-i plac mai mult „descrierile călătoriei sale în Africa și a excursiunilor“ și „Buchetiera dela Florența“. Cunoaște și teatrul lui, comediile și „piesele clasice“, dintre care ne spune că „Despot-Vodă“ „pare a fi superioară celorlalte“.

În genere Alecsandri pare a fi cel mai citit dintre poeții noștri și cel mai bine cunoscut, ceea-ce se datorește natural importanței deosebite ce i-se dă și trebuie să i-se dea în școală. Pe Alecsandri îl întâlnim la loc de frunte în toate temele, adeseori pus alătura — pentru contrast — de „pesimistul“ Eminescu. „Mult îmi plac poeziile de Alecsandri“, scrie una. Alta îl numește „cel mai mare poet al nostru“, „poetul cu graiul de miere“ și nu uită să citeze din „Epigonii“ lui Eminescu. „Mult mi-au plăcut poeziile vestitului poet V. Alecsandri — scrie iar alta — mai ales „Serile la Mircești“, „Concertul în luncă“, „Steluța“ și mai ales „Peneș Curcanul“, care a încântat-o prin patriotismul său. Iar una ne mărturisește: „Dintre poeți pe Alecsandri mi-l aleasei de poetul meu favorit — îmi cauza o plăcere nespusă iubirea și plăcerea de viață ce reese aproape din toate poeziile lui“... urmează apoi stereotipul contrast cu Eminescu.

Am observat însă deja și influența lui Eminescu. Iată acum și mărturisirea, caracteristică în felul ei: „În adevăr l-am cetit pe marele maestru pe cât l-am înțeles... și astăzi mereu îl cetesc și recetesc, urmărind cu sete filă după filă din celebrele lui poezii“... Apoi se compară „Peste vărfuri“... cu „Über allen Gipfeln“... de Goethe. Îi plac satirele, „în care își bate

joc de tinerii aceia a căror ocupațiune de frunte este a se tot îmbrăca și pieptena“, cu deosebire satira a III-a. Apoi ni-se spune firește: „El este pesimist tocmai contrarul lui Alecsandri“. Și alta ne spune: „Îndeosebi îmi place să cetesc poeziile genialului artist pe care îl putem compara cu primii bărbați din oriși-care literatură, acesta este M. Eminescu“.

Apoi ni-se înșiră ceialalți autori, dar numai arare-ori se mai face câte o observație caracteristică. Despre Coșbuc ne spune una că „îi place să declameze poeziile lui“ și alta că „sunt admirabile poeziile „Pastel“ și „Faptul zilei“.

Urmează apoi pe rând: C. Negruzzi, Alecsandrescu, Russo, Bolintineanu, Odobescu, Creangă, Ispirescu, în genere lectura de școală. Afară de aceștia se înșiră: Gane și una ne spune că e „încântată mult de nuvelele lui Gane“ și cu drept cuvânt, Slavici, Vlahuță, Delavrancea, Caragiale, Zamfirescu etc., apoi Carmen Sylva, și mai rar M. Kugler-Poni. Dintre autorii mai noi se citează Riria, Constanța Hodoș cu nuvelele sale și îndeosebi St. O. Iosif, ale cărui poezii au fost citite „cu multă plăcere“. Una spune că a citit și „Drumuri și orașe“ de Iorga, o carte căreia i-am dori, din multe puncte de vedere, o răspândire cât mai mare și printre noi. O Bănățeană, de sigur, află, și iarăși cu drept cuvânt, „mult farmec“ în „cärticica compatriotului său a lui Ioan Popovici, pe care însă moartea crudă l-a răpit în cea mai frumoasă etate a vieții“. Speranță încă apare cu anecdotele sale și una ne spune că ele „îi sunt acum lectura predilectă“. Traducerea călătoriilor lui Stanley prin Africa de A. Barseanu pare a fi trecut din mână în mână.

În fine, iată de pildă o lectură bine aleasă: „Lectura mea în timpul din urmă a fost cu deosebire: „Teatru“ de V. Alecsandri; „Războiul nostru pentru neatarnare“ și „Ziarul unui Pierde-Vară“ de G. Coșbuc; „Cuvinte sufletești“, „Robia Peleşului“ și „De prin veacuri“ de C. Sylva; „Povestea vorbeii“ de A. Pann; „Povești alese“ de Andersen; „Caractere morale“ de I. Popea; „Clipe de repaus“ de Sorcovă; „Petru Cazacul și alte nuvele“ de I. Popescu; „Scrisori către eleve“ de M. Cioban; etc“. Iar mai departe ni-se spune: „O urmă adâncă au lăsat în sufletul meu ideile frumoase și exemplele cele admirabile și pline de învățături bune ale domnișoarei M. Cioban“.

Fetele noastre fac apoi lectură și în limbi străine, cu deosebire în limba germană: „Mai mult — scrie una — am citit nemțește ce-mi place mult“. Dar nu trebuie să fim îngrijați, căci aceeași ne spune la alt loc, unde înșiră lectura ei românească: „Productele acestor bărbați mari m'au făcut să mă interesez mai mult de tot ce e românesc, de oare-ce acestea cu totul imi erau străine“, și apoi continuă, ce e drept, pe un ton cam sentențios de catedră: „Fie-care să se silească a-și cunoaște mai întâi literatura proprie, numai apoi a străinilor.

Trebuie să recunoaștem însă că literatura altor popoare e cu mult mai bogată, dar pentru noi ce e românesc trebuie să ne fie scump“.

Iată cât de cuminte scrie alta: „Multe scrieri frumoase și instructive am citit și în limbi străine. Dar tot mai mult farmec au pentru mine ale noastre, și numai de aceea cetesc, pentru cunoașterea lucrărilor și a scriitorilor străini, de altă parte și pentru însușirea limbei“.

Afară de Lessing, Schiller, Goethe, lectura de școală, s'a citit mai ales Shakespeare în traducere germană, Heine, Lenau, apoi cunoscutele scriitoare cu care ne-am întâlnit deja: Marlitt și Heimbürg, traduceri din Jules Verne etc.

De asemenea aflăm că s'a citit și ungurește, Jókai cu deosebire și alți scriitori, iar unele au făcut și mai multă sau mai puțină lectură franceză.

*

S'ar aștepta poate ca, de încheiere, să se facă unele concluziuni și pe urmă să se dea sfaturi și povețe. Nu vom face nici una nici alta. Cititorul, dacă a aflat vre-un interes în cele expuse, va putea să-și facă mai bine singur reflexiunile. Încât pentru povețe, în cele citate de ici și de colo se cuprind o sumă de frumoase idei conducătoare, izvorite din propria cugetare a fetelor noastre; dorim ca acestea să fie cât mai simțite și urmate întotdeauna. O lectură bună cultivă pe om atât de mult, încât în curând nu-i va mai fi cu puțință să citească o carte fără valoare. Atunci își dobândește și el un loc, cât de modest, în cerul aleșilor spiritului și merge cu pași siguri pe calea largă și străbătută de lumină a adevăratei culturi. Și societatea noastră are trebuință de femei culte.

Dr. I. Borgia.

Discurs

*dela încheierea solemnă a anului școlar 1902/1903, de
directorul școlii Dr. Vasile Bologa.*

Preaonorate dle delegat! Onorat public!

Marinarul când pleacă dela țarmure, fie cerul cât de senin și marea cât de liniștită, în lăuntru sufletului său simte totuși sbucium de gândiri și îngrijire, căci de multe-ori o clipă numai trece și seninul s'a prefăcut în vifor, iar liniștea în pericol. Și acest curs al întâmplării îl găsim în toate acțiunile vieții omenesti, a căror desfășurare nu atârnă dela voința omului, ci dela destinul său.

Iată o potrivită asemănare și pentru dispoziția sufletului nostru, de câte-ori în Septembrie a fie-cărui an, pornim barca acestui institut pe întinsul noianului științei și educațiunii. Iar în acest an a pornit barca binișor impoporată, încât pe lângă conducerea devotată a institutului, a fost mare numărul venerabililor părinți cu cari a trebuit să împărțim grijile și preocupățiunile părintești.

Și experiența ne arată, că nimic mai scump și nimic mai gingaș între momentele acestei preocupățiuni, decât *capitalul sanitar* al elevelor. Acesta e miezul vieții pământești. Acesta e comoara cea mai prețioasă, ai cărei părtași cu drept cuvânt se numesc: de tre-ori fericiți! Căci dacă ar 'avé cineva toate bunurile pământești, lipsindu-i sănătatea, nimic nu are.

În ce privește capitalul intelectual și moral, avem puterea voinței. Avem disciplina noastră, avem chibzuitele prescrise ale programului de studii, ale căror îndrumări duc cu siguranță la scopul dorit, în împrejurări normale. În ce privește însă capitalul sanitar, numai indirect putem contribui cu voința și pricepera noastră. Aici darul cerească revarsă bunătățile sale, ceea-ce părinții preocupați de creșterea copiilor lor, știu să apretezeze mai bine decât ori-cine.

Noi și în acest punct mergem alătura cu părinții, de oare-ce pedagogia ne învață, că *minte sănătoasă în trup sănătos*

se află. Și eu am mulțămirea a puté ridica imnuri de laudă provedinței, că ne-a dat un an cu deplină sănătate, ferit de sguduri și pedeci, încât elevele adăpostite aici au putut spori considerabil atât capitalul lor sanitar, cât și moral și intelectual.

Nici că am să mai adaug altceva acum la încheere, decât dorința ferbinte, ca elevele noastre să caute a fi demne de bucuria părinților și de așteptările neamului, în urma educațiunii ce primesc sub stindardul cultural al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Vin apoi să împlinesc o plăcută datorință aducând deosebita noastră mulțumită Preaon. d-voastră, dle delegat, pentru conștiinta conducere a examenelor. Și vă rog să împărtășiți de interesul d-voastră și mai departe acest Paladiu al Asociațiunii, câtă vreme veți crede, că el satisface unei înalte meniri pentru femeia română.

Pentru onoratul public român, din sinul căruia facem parte, țin să amintesc, că a sa sfântă datorință e: *a se interesa tot mai mult de așezămintele sale culturale, cari sunt os din osul său.* Să nu tot colinde pe la străini. Să rămână la vatra sa străbună. Să ridice institutele sale la nivelul timpului, în care scop noi dascălii cu drag îi subordonăm puterile, pentru-ca institutele noastre dela acea înălțime să reverse numai onor și mândrie asupra caracterului nostru național.

Cu acestea mulțămesc pentru atențiunea onorifică și urez spor și înflorire instituțiunilor noastre culturale.

Discurs.

dela încheerea solemnă a anului școl. 1902/1903, de delegatul Onor. Comitet al Asociațiunii: Dl Dr. Miron E. Cristea.

Onorat corp profesoral! Iubite eleve!

După-ce am terminat cu ajutorul lui Dumnezeu, atât examenul din singuraticile obiecte de învățământ, cât și frumoasa producțiune de astăzi, mă simțesc dator, — în calitatea mea oficială — să declar, că — în general — am rămas pe deplin mulțămit cu rezultatul obținut în toate direcțiunile; ba mai mult mă simțesc chiar îndemnat a mărturisi, că atât mie,

cât și onoratului public, care ne-a onorat cu prezența în decursul examenului, ne-au făcut o adevărată plăcere: de o parte exemplara *disciplină, ordine și curățenie*, observată atât la eleve, cât și la toate lucrările lor scripturistice, la desemnuri, la picturi și la toate lucrurile făcute de mâna lor, deja de pe acum abilă; de altă parte frumoasele lor *dexterități* în desemn, declamare, cântări și muzică; precum și *înfățișarea modestă* și totuși plină de *demnitate* a elevelor; *răspunsurile* lor clare și precise; *cunoștința* practică a *limbilor*: maghiară, germană și franceză, pe cari aproape toate fetițele mai mărișoare le vorbesc fluent. Dar mai pe sus de toate ne-a înveselit pe toți *frumseța și farmecul*, cu care elevele școlii noastre vorbesc iubita noastră *limbă maternă*, precum și temeinicele lor *cunoștințe din întreagă literatură* mai ales frumoasă a *neamului român*, chemată a deștepta și oțeli de pe acum în pieptul lor fraged dragostea către tot ce este românesc; ceea-ce de altcum este scopul cel adevărat al acestui nouă tuturor scump institut.

În legătură cu acest scop nu pot trece cu vederea laudabila pricepere, cu care și în anul acesta în multe lucruri de mână, ce le putem admira în sala de expoziție, s'au introdus *motive cu adevărat naționale*, copiate de pe neîntrecutele chindisituri, ștergare, fețe de perini, de pe ciupagurile și feluritele alțițe ale țărancei române. Acest fapt este cu atât mai îmbucurător, cu cât — continuând în această direcțiune — ne vom apropia tot mai tare de mult doritul vis al multor femei și bărbați români aleși: de a crea și introduce în casele și saloanele clasei noastre superioare un *stil cu adevărat românesc*.

De altă parte m'am bucurat mult, aflând sănătoasele vederi și buna direcțiune, ce se dă fetițelor din cursul complementar: despre *viața practică* și despre toate *ocupățiunile unei viitoare femei române*, care cu adevărat și în mod conștiu să-și știe îndeplini din toate punctele de vedere frumoasa misiune, ce o are și ce o cere neamul nostru dela fie-care femeie română.

Am ieșit dela examenul acestui curs cu convingerea, că ar fi de mare folos național, dacă fie-care fată de român ar avé ocaziune a sorbi înainte de intrarea ei în viața practică, barem în decurs de un an, din izvorul frumoaselor și indispensabilelor cunoștințe, ce se predau în acest curs.

Intre asemenea împrejurări nu e mirare, că însuși Exelenția Sa ministrul instrucțiunii publice din patria noastră, dl *Wlassics*, și-a exprimat deplina sa mulțămire cu succesele școalei noastre.

Îndeplinesc deci numai o datorință, când mulțumesc dlui director Dr. *V. Bologa* și d-șoarei directoare *Elena Petrașcu* pentru devotamentul, cu care conduc această școală în spiritul și direcțiunea dorită de comitetul central și de cei ce contribuie la susținerea ei, precum și onoratului corp profesoral pentru laudabilul zel și pentru multele ostenele, ce aduce întru a satisface așteptărilor superiorității.

În deosebi merită specială amintire mult onoratul vice-prezident al Asociațiunii, dl *Iosif Sterca Șuluțu*, care ca și preavrednicii săi antecesori și-a făcut obiect de zilnică preocupățiune cercetarea acestei școale, spre a se convinge, dacă organismul ei funcționează normal, spre mulțămirea comitetului și a părinților, cari ne încredințează creșterea odraslelor lor.

Am încredere, că în același spirit veți continua și în viitor conducerea acestei școale, pururea conștii de faptul, că acest institut este creat și susținut nu din belșugul vre-unui budget, pus la dispoziție din oare-cari fonduri abundante, ci din bănișorii crucerește adunați dela însuși poporul român. Deci însuși acest popor reclamă, ca în cadrele legilor existente și ale cunoștințelor generale, ce trebuie să le aibă o femeie din clasa mai bună — să se cultive și nobilizeze toate însușirile cele bune ale poporului român, precum: *iubirea de moșie și de patrie, dragostea cătră portul, cătră ocupațiunile, datinile, obiceiurile, tradițiunile și aspirațiunile* și mai ales cătră *limba poporului românesc*, ca astfel elevele ieșite din această școală, să fie și pe viitor propovăduitorii acestor nobile sentimente și apostolii celor mai sănătoase vederi despre misiunea adevărată a femeilor române.

Am convingerea, scoasă din mulțămuitoarele răspunsuri ale fetițelor mai mărișoare și acum absolvente ale școalei noastre, precum și din cunoștința personală a mai multor familii, cari și-au crescut la noi copilele lor, că și voi, iubitelor eleve, cari cu anul acesta părăsiți institutul, nu numai veți păstra cu scumpătate frumoasele cunoștințe, ce le-ați câștigat, ci le veți și aplica în viața practică, și veți căuta a le lăți în cercuri

cât mai largi. Îndeosebi așteptăm dela voi, ca pururea să vă iubiți cu căldură poporul și scumpa limbă românească, și să căutați cu inzistență, ca să folosiți și vorbiți această limbă *totdeauna*, mai ales, că din gura voastră această frumoasă și admirabilă limbă primește un farmec îndoit.

Accentuez cu atât mai mult acest lucru, cu cât în o călătorie de curând făcută în mai multe și îndepărtate ținuturi locuite de Români, cu durere a trebuit să experiez, că — pe lângă toată inzistența factorilor conducători ai vieții sociale românești — încă o însemnată parte a cercurilor noastre mai înalte, îndeosebi femeile, folosesc în conversațiunea lor zilnică cu predilecție — spre rușinea noastră fie zis — limbi străine. De altă parte însă m'am bucurat mult, constatănd, că în unele ținuturi cercetate de mine, tocmai absolventele acestei școale sunt cele mai zeloase luptătoare în contra acestui curent străin și condamnable, căci *e frumos să știi și să vorbești alte limbi atunci, când ai ocaziune și e de lipsă, dar este urât și de desaprobat a-ți desconsidera limba proprie în favorul altei limbi străine.*

Regretabil este numai, că încă nu toate cercurile românești știu aprecia această sănătoasă direcție, căci în punctul creșterii fetelor române se mai observă încă și azi două direcțiuni total greșite. Unii adecă sunt de părerea, că femeia să nu știe prea multe. *Arnolphe*, o persoană din scrierea lui Molière intitulată „Școala femeilor“ pretindea dela viitoarea sa soție „să fie cât se poate de neștiutoare (adecă proastă); totul, ce cer dela ea — zice el — este să se știe ruga, să mă știe iubi, să știe coase și toarce“. Așa judecă și mulți Români.

Adevărat, că cele mai esențiale preocupățiuni ale ori-cărei femei trebuie să fie îndreptate asupra trebuințelor de căsnicie, de gospodărie și preste tot în jurul vetrei familiare și în special asupra *creșterii copiilor*.

Dar tocmai pentru motivul din urmă, nu putem fi atât de unilaterali, ca și acel învățat german, care și-a exprimat dorința, ca fie-care femeie să iee în mână, în loc de „*evantaiu*“, numai „*lingura pentru rântaș*“.

Referințele speciale ale poporului nostru pretind, ca femeile române să știe toate, dar curat toate: *a manua la perfectie*

lingura din bucătărie cu toate apartinențele ei; dar de altă parte situațiunea noastră, trebuințele și viitorul nostru pretind și aceea, ca femeile române să aibă și o *creștere aleasă*, cunoștințe temeinice mai ales din trecutul și din literatura poporului nostru, să cunoască dorințele și aspirațiunile lui, ca în mod *conștient* să știe infiltra în sufletul fraged al generațiilor viitoare sentimente curate de morală, de patriotism, de muncă, și de jertfă desinteresată pentru binele comun.

O altă parte foarte considerabilă a claselor culte române apreciază — ce-i drept — necesitatea de a se da fetelor o creștere mai bună; dar apoi presupun a-și fi făcut datorința, spovind odraslele lor cu o cultură cozmopolită superficială, care își caută alte cercuri, afară de poporul nostru, ale cărui păsurii și dorințe nu le cunosc și nu le înțeleg. Dela asemenea femei neamul n'are mult folos.

O desavuare *conștie* și *hotărâtă* a acestor vederi greșite și periculoase: este direcția urmărită de institutul nostru, despre care tocmai pentru aceasta îndrăznesc a afirma, că este *primul de pe teritorul întregului Românism*, și deci nu numai justifică jertfele aduse, ci merită și sprijinul tuturor.

Din gura fetițelor mai mărișoare ale școalei noastre am auzit:
cum atâția bărbați celebri mulțămesc gloria faptelor lor creșterii primite dela mamele lor;

cum Napoleon-cel-Mare vorbia cu respect și entuziasm despre valoarea creșterii, ce i-a dat-o mamă-sa;

cum mamele din vechia Grecie se despărțiau de fiii lor, înainte de plecarea la războiu, nu cu cuvinte de „adio“, ci cu salutul „*veți reveni sau cu scutul sau pe scut*“;

cum în Franția glasul fecioarei din Orleans a redeșteptat sentimentul eroismului, carele — electrizând poporul și pe conducătorii lui — a mântuit patria de dușmanii englezi;

cum mama lui Ștefan-cel-Mare — îmbărbătând pe fiul său — l-a făcut să câștige glorioasa victorie dela Războeni;

cum doamna lui Vasilie Lupu și doamna Stanca a lui Mihaiu au fost părtașe la faptele mărețe ale soților lor;

cum atâtea domnițe române au jertfit adese-ori și aurăriile lor pentru instituțiuni de cultură și umanitarism, pentru patrie și neam;

cum și astăzi femeii române alese susțin instituțiunii de cultură, jertfesc pentru ocrotirea celor orfani și se îngrijesc cu bunăvoință de mamă de trebuințele zilnice ale școlariilor buni, dar lipsiți și săraci;

și cum de altă parte nepriceperea și decădiința unor femei vanitoase au fost cauza atâtor evenimente triste, dintre cari și istoria săptămânii din urmă ne prezintă un caz îngrozitor.*)

Deci, care Român cuminte nu se va bucura de dezvoltarea unor asemenea virtuți în sufletul viitoarelor femei române, cari au să fie crescătoarele nemijlocite și cele mai cu influință ale generațiunilor de mâne?

O datorință națională a fie-cărui cărturar român este deci a lucra în cercul său social pentru acceptarea generală a acestei direcțiuni de creștere a fetelor române. Căci dacă este adevărată maxima statorită de marele pedagog J. J. Rousseau, că *„Oamenii vor fi totdeauna aceea, ce va plăce femeilor, de voiți dar ca ei să fie buni și virtuși, învățați pe femei ce este mărirea și virtutea...“* apoi nu mai puțin adevărat este și aceea, că mai ales în împrejurările noastre de azi, numai *femeile române au să fie „școala cea adevărată“ a neamului nostru întreg.*

După aceste — mulțumind părinților elevelor noastre și mulțămind onoratului public pentru atențiunea dată acestei instituțiunii culturale îi rog, ca să ducă despre ea în toate părțile vestea, pe care o merită și să ne păstreze și pe viitor aceeași atențiune și dragoste.

Elevelor cari la toamnă se vor întoarce la acest loc de cultură — le doresc preste vară petreceri bune și de recreare, ca astfel cu puteri noue și cu același zel să-și poată continua studiile lor ulterioare; iar fetitelor cari — absolvând — se despart de institutul nostru, le pun din nou la inimă a nu uita institutul nostru, pe profesorii și susținătorii lui, și mai ales cele învățate aici; și cu acestea le zic un călduros „*Adio*“.

*) Tragicul sfârșit al reginei Draga din Serbia.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Directorul:

Dr. Vasile Bologa, profesor ord. și director definitiv, a propus limba română în clasa III—IV, limba maghiară în clasa IV și pedagogia de casă în cursul compl., (11 ore pe săpt.). Anii de funcțiune: 16.

2. Profesorii:

Eugenia Iovescu, prof. ord. definitivă, a propus aritmetica și geometria în clasa I—IV, chimia în clasa III, istoria naturală în clasa I—II, desen în clasa III și gimnastica în clasa I—IV, (22 ore pe săpt.). Anii de funcțiune: 9.

Victor Păcală, prof. ord. provizor, a propus geografia în clasa I—IV, istoria universală în clasa II și III, istoria Ungariei în clasa IV, caligrafia în clasa I—III și istoria cu geografia în cursul compl., (20 ore pe săpt.). Anii de funcțiune: 3.

Dr. Ioan Borcia, prof. ord. provizor, a propus limba română în clasa I—II, limba germană în clasa III—IV, fizica în clasa IV, limba română și germană în cursul compl., (20 ore pe săpt.). Anii de funcțiune: 2.

Eugenia Bardosy, prof. suplentă, a propus limba maghiară în clasa I—III, limba germană în clasa I—II, economia de casă în clasa III, igiena în clasa IV și desenul în clasa I, (19 ore pe săpt.). Anii de funcțiune: 1.

Elisaveta Butean, prof. suplentă, a propus lucru de mână în clasa I—IV și desemnul în clasa II și IV, (15 ore pe săpt.). Anii de funcțiune: 1.

3. Catecheții:

Mateiu Voileanu, asesor consistorial în Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr.-or. din toate clasele.

Nicolau Togan, protopop gr.-cat. în Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr.-cat. din toate clasele.

4. Instructorii:

Elena Cunțan, absolventă a academiei de muzică din Berlin, a propus muzica vocală în clasa I—IV (5 ore pe săpt.).

Iulius Schaeffer, absolvent al conservatorului de muzică din Lipsca și compozitor, a instruat în forte-piano 14 eleve.

Sabina Brote, a instruat în forte-piano 12 eleve.

Selma Mökesch, absolventă a institutului „Musik-schulen-Kaiser“ din Viena, a instruat în forte-piano 14 eleve (1 elevă gratuit).

Olivia Bardosy, absolventă a școlii superioare pentru profesoare de muzică din Augsburg, a instruat în forte-piano 12 eleve (1 elevă gratuit).

Elsa de Heldenberg, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a instruat în violină 5 eleve.

Elena Petrașcu, directoara internatului, a propus limba franceză, ca studiu facultativ, elevelor din toate clasele.

B. Personalul internatului.

a) Directorul școlii este tot odată și al internatului.

b) Directoara internatului: *Elena Petrașcu*.

c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.

d) Ajutoare: o guvernantă și două bone.

2. Materialul de învățământ propus în anul școlar 1903/1904.

a) În cursurile ordinare.

Clasa I.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 4 ore. *Lectură*: a) *Proză*: 1. Fata bărbată și fata leneșă. 2. Prâslea cel voinic și merele de aur. 3. Cenușotca. 4. Codreana Sânziana. 5. Legenda Cucului. 6. Legenda Ciocănitorei. 7. Legenda Vulturului. 8. Legenda Ciocărliei. 9. Păstorelul Mărculeț. 10. Trandafirul, Garoafa și Viorica. 11. Pocăința lui Codreanu. 12. Luminărică. — *Descrieri, ghăcitori, proverbe*. b) *Poezii*: 1. Bălaurul. 2. Înșiră-te Mărgărite. 3. Mogoș-Vornicul. 4. Movila lui Burcel. 5. Dolca. 6. Vestitoarea Primăverii. 7. Armingenii.

Gramatică: Pe baza lecturii, propozițiunea simplă, pură și amplificată; părțile principale și secundare ale ei; părțile vorbirii, cu deosebire substantivul, adjectivul și verbul; declinările și conjugările în formele lor principale. — Teme în clasă la două săptămâni odată. — *Manual*: Carte de cetire, de Ioan Popea.

3. **Limba maghiară**, 4 ore. Cetire logică cu considerare la pronunțarea și accentuarea corectă a cuvintelor. Traducerea și reproducerea cuprinsului pieselor: a) *Proză*: 1. A kevély kecske. 2. A róka és a favágó. 3. A két gyümölcsfa és gazdája. 4. A nyul és barátjai. 5. A kalász eredete. 6. A kóró és a kis madár. 7. Béla harca a pomerániai herceggel. 8. Az oroslán. 9. A gonoszságot a fa is elárulja. 10. A két csonka vitéz. b) *Poezii*: 1. A méh és a galamb, de Kis J. 2. Szülőföldem szép határa, de Kisfaludy K. 3. Mesebeli kis királynál, de Györy V. 4. Füstbe ment terv, de Petöfi S. 5. Matild dala, de Vörösmarty M. (Memorizate.)

Pe baza pieselor tractate: analiză gramaticală și sintactică, între marginile propoziției simple, verbal și în scris, la tablă și în caete, drept teme scripturistice în clasă. — *Manual*: Carte de cetire magh. pentru școale civile de fete, de Torkos L.

4. **Limba germană**, 2 ore. Scriere pe tablă și în caete. Elementele scrierii corecte. Citirea, traducerea și reproducerea cuprinsului pieselor: a) *Proză*: Ehre deine Eltern! 2. Mutterliebe. 3. Das Hufeisen. 4. Belohnte Ehrlichkeit. 5. Der treue Heiduck. 6. Die Fliegen und die Spinnen. b) *Poezii*: 1. Das Kindesherz, de Kletke. 2. Die wandelnde Glocke, de W. Goethe. 3. Das Fischlein, de Stiller. 4. Das Todtenhemdchen, de Bauernfeld. 5. Der Regenbogen, de Haag. — Părțile vorbirii, cu deosebire substantivul și verbul. — Teme scripturistice corespunzătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, partea a II-a, de G. Jauss.

5. **Aritmetica**, 3 ore. Cele patru operațiuni fundamentale cu numeri întregi, de o numire și de mai multe numiri. Regula de trei simplă. Cunoașterea măsurilor metrice și a banilor din patrie.

6. **Istoria naturală**, 2 ore. Zoologia: vertebratele mai ales cele domestice, cari reprezintă singuraticile clase. Botanica: intuirea și descrierea unor plante vii pentru cunoașterea formei și organelor plantelor.

7. **Geografia**, 2 ore. Noțiunile geografice fundamentale. Geografia fizică și politică a Ungariei și Austriei. — Manual: Geografie pentru școale civile etc. de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. **Lucru de mână**, 2 ore. Zece modele împletite. O căiță și un zăbunel croșetat. Chindisiri cu pușori în cruci pe ambe părțile egal. (Holbein).

9. **Desemn**, 1 oră. Măsurarea, împărțirea și compunerea liniilor drepte. Elementele desenului geometric ornamental, pe baza desenului la tablă, cu rechizite, pe urmă cu mâna liberă.

10. **Caligrafia**, 2 ore. Scriere cu litere latine și gotice.

11. **Muzica vocală**, 2 ore. Notele din cheea violinei, pauzele, exerciții unisono. Cântece.

12. **Gimnastica**, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 3 ore. *Lectură: a) Proză: 1.* Inceputul lumii și al zeilor. 2. Joe și Giganții. 3. Prometeu și Epimeteu. 4. Patimile Demetrei. 5. Posidon și Atena. 6. Apolon în Delos. 7. Niobe și Latona. 8. Regele Edipus. 9. Arion. 10. Comoara de pe muntele Rarău. 11. Napoleon I. și pomăreasa din Brienne. 12. Minunea. 13. Scriitorașul Florentin. 14. Mântuirea unui popor. 15. O vânătoare de urși. — *Descrieri. b) Poezii: 1.* Miorița. 2. Soarele și Luna. 3. Șalga. 4. Chiruța. 5. El-Zorab. 6. Mănăstirea Argeșului.

Gramatică: Pe baza lecturii, părțile propozițiunii și ale vorbirii, formele de declinare și de conjugare, mai amănunțit; fraza, propozițiunile principale și secundare. — Teme în clasă la două săptămâni odată. — Manual: Carte de cetire, de I. Popea.

3. **Limba maghiară**, 3 ore. *Lectură: a) Proză: 1.* A hiú szarvas. 2. Az angyal. 3. Mese az almafaágról. 4. A kis malac és a farkasok. 5. A hun és magyar nemzet eredete. 6. Március az erdőben. 7. A fülemile. *b) Poezii: 1.* Nyalka huszár, de Arany J. 2. Éji látogatás, de Gyulay P. 3. Őszi tájnak . . ., de Tompa M. 4. Vándor madár, de Ábrányi E. (Memorizate).

Din gramatică, pe baza propozițiilor simple și amplificate: substantivul, verbul, adjectivul și adverbul. Conjugarea verbelor, ambele forme, în timpurile principale, modul indicativ. Părțile propoziției. Teme scripturistice corespunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire magh. p. școale civ. de fete, de Torkos L.

4. **Limba germană**, 2 ore. *Lectură: a) Proză: 1.* Der Vater und seine drei Söhne. 2. Rothkäppchen. 3. Die Perlen-schnur. 4. Die Schatzgräber. 5. Die treuen Brüder. 6. Der Pilger. *b) Poezii: 1.* Die Kapelle, de Uhland. 2. Das Gewitter, de Schwab. 3. Der Löwe in Florenz, de Bernhardi. 4. Das Blumen-pflücken, de Rückert. (Memorizate.) Traducere și reproducerea cuprinsului în limba germană; exerciții de conversație și deprinderi gramaticale. Declinarea substantivelor, conjugarea ver-

belor. — Teme scripturistice corespunzătoare.— Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürger-Schulen, de G. Jauss, partea a III-a.

5. Aritmetica, 3 ore. Repetiția celor învățate în clasa I. Divizibilitatea numerilor, cel mai mare divizor comun, cel mai mic multiplu comun. Cele patru operațiuni cu fracțiuni decimale. Regula de trei simplă și compusă.

6. Istoria naturală, 2 ore. a) *Zoologie*: Impărțirea sistematică a animalelor vertebrate. Descrierea reprezentanților principali ai animalelor nevertebrate. b) *Botanică*: Impărțirea sistematică a plantelor monocotiledone și dicotiledone.

7. Istoria universală, 2 ore. Timpul preistoric. Rase de oameni și familii de limbi. Istoria popoarelor orientale. Grecia. Timpul eroic și miturile Grecilor. Religia Grecilor. Fundarea și legislațiunea Spartei. Desvoltarea Atenei. Războaiele persice. Epoca lui Pericle. Războiul peloponesiac. Egemonia Thebei. Imperiul macedonean. Cultura Grecilor. — Italia. Timpul eroic al Romei. Primii secolii ai republicei și războaiele de cucerire. Războaiele civile. Triumvirii. Timpul împăraților. Cultura Romanilor. — Manual: Istoria univers. p. școale civ. și super. de fete, de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Geografia, 2 ore. Geografia fizică și politică a Europei și Asiei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

9. Lucru de mână, 2 ore. O păreche de ciorapi pentru copii. Dantelă filată și cusută. Alfabet brodat. O punguliță croșetată. — Broderie pe tül.

10. Desemn, 3 ore. Geometria descriptivă. Situațiunea și măsurarea punctelor, liniilor și unghiurilor. Cele mai simple figuri plane, precum: triunghiul, patruunghiul și poligonul, apoi formarea cercului și proprietățile principale ale aceluia. Desemnarea celor mai simple ornamente plane.

11. Caligrafia, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

12. Muzica vocală, 1 oră. Scale majore (dure), exerciții mai complicate unisono și în două voci. Cântece.

13. Gimnastica, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 3 ore. Lectură cu analiză corespunzătoare: a) *Proză*: 1. Piramidele. 2. Babilonul și Niniva. 3. Troia. 4. Călugărenii. b) *Poezii*: 1. Muma lui Ștefan cel mare, de D. Bolintinean. 2. Peneș Curcanul, 3. Frații Jderi, 4. Vine iarna, 5. Altarul Mănăstirii Putna, 6. Plugul blăstămat, de V. Alexandri. 7. Pașa Hassan, de G. Coșbuc. (Memorizate.) c) *Stilistică*: Stilul; Podoabele stilului; Tropii; Defectele stilului; Compoziția stilară cu genurile deosebite: Descrierea; Narațiunea cu felurile sale; Epistole; Documente din viața practică: chitanța, obligația, etc. d) *Versificațiune*: Proza și Versul; Versificațiunea ritmică și metrică; Strofa; Rima.

În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice, la două săptămâni odată. Lectură privată. — Manual: Carte de cetire, p. cl. III. gimn. și școale super. de fete, de V. Onițiu.

3. **Limba maghiară**, 3 ore. Traducere, analiză și reproducerea cuprinsului pieselor cetite cu graiul și în scris, anume: a) *Proză*: 1. Közmondások. 2. Gondolatok. 3. A nyomor erdeje. 4. A hálátlanság. 5. Nagy-Sándor és Darius. 6. Aristides. 7. Socrates. 8. A vas, az arany. 9. Torockó. 10. A Raráu hegy. 11. A tej. 12. A halak kora. 13. A madarak haszna. 14. A hajótörés. 15. Az eszkimók. 16. Perzsia. 17. A magyarok. 18. Árpád. 19. Hunyadi János halála. b) *Poezii*: 1. Szeresd a virágot, de Petöfi S. 2. A látnok, de Kuthen. 3. A madár fiaihoz, de Tompa M. 4. Végrendelet, de Eötvös J. br. 5. A rab gólya, de Arany J. 6. Lengyel anya, de Tóth K.

Pe baza pieselor tractate: exerciții sintactice, etimologice și de conversație. Conjugarea verbelor, modul optativ și imperativ. Propozițiile principale și secundare. — Teme scripturistice în clasă. Manual: Carte de cetire magh. pentru școale secundare, de Dr. Crișan și Putnoky.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Der Fuchs und der Rabe. 2. Der König aller Könige. 3. Der Hirsch am Bache. 4. Die Perlen. 5. Des Königs Münster. 6. Die Wege des Herrn. 7. Die gerechte Strafe. 8. Die Wette. 9. Der

sprechende Papagei. 10. Die steinerne Spinnerin. 11. Der Barbierjunge von Segringen. 12. Der Fuchs und der Bock. *b) Poezii:* 1. Lorelei (Heine). 2. Der Sänger (Goethe). 3. Erlkönig (Goethe). 4. Wenn du noch eine Mutter hast (Traeger). 5. Der tote Soldat (Seidel). 6. Schwabenstreiche (Uhland). 7. Das Erkennen (Vogl). 8. Der Postillon (Lenau).

Pe baza lecturii, exerciții gramaticale și de conversație. Teme corespunzătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, de G. Jauss, partea IV.

5. Aritmetica, 2 ore. Repetiția fracțiilor decimale. Frațiilor vulgare. Aplicarea fracțiilor la regula de trei simplă și compusă.

6. Geografia, 1 oră. Completarea cunoștințelor din Geografia fizică. Geografia Asiei, Africei, Americii și Australiei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

7. Istoria universală, 2 ore. Migrațiunea popoarelor și formarea statelor noue. Arabii. Imperiul Germanilor. Luptele dintre papi și împărați. Expedițiile cruciate. Anglia și Franția. Habsburgii. Caracterizarea instituțiilor medievale. Renașterea, invențiunile, descoperirile. Reformațiunea. Războaiele religioase. Epoca lui Ludovic XIV și absolutismul. Revoluțiunea engleză. Revoluțiuni mai noue. Cultura evului nou. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Chemia, 2 ore. Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Din chimia anorganică: aerul, apa, elementele și compozițiunile chimice, cristalizarea metaloidelor, clorul, bromul, iodul, fluorul, sulfurul, fosforul, cuarțul, acidul carbonic și oxidul de carbon. Sărurile. Acidele. Metalele. Din chimia organică: hidratele de carbon, zaharul, fermentațiunea și beuturile spirtoase, acidele organice, grăsimile, oleiurile volatile și rășinile, bazele organice, materiile colorante și materiile de proteină. Mineralele mai însemnate și o scurtă schițare a dezvoltării pământului. — Manual: Chemia elementară etc. pentru gimnazii, școale civ., prelucrată după Dr. V. Hanko și Dr. H. Sztterényi, de A. Vlaicu.

9. Economia de casă, 2 ore. Rolul și chemarea femeii în conducerea economiei de casă. Valoarea bunurilor. Venitul.

Cheltueli de lipsă și de prisos. Economizare, urmările luxului. Budgetul. Purtarea jurnalului de casă. Aranjarea, ținerea în ordine și curățenia locuinței. Ingrijirea, repararea mobilelor și a articolilor de îmbrăcăminte, gustul și moda. Timpul și modul de procurare a obiectelor economice și a alimentelor; materii stricate și falsificate. Piața.

Cunoștințe fundamentale pentru pregătirea bucatelor. Conservarea alimentelor. Bucătăria, cămara, pivnița și podul.

Impărțirea lucrului în economia de casă. Despre prăsirea și ținerea animalelor de casă folositoare; despre legumărit și despre valoarea produselor economice.

Influența conducerii economiei de casă asupra vieții morale și a stării sociale a familiei.

10. Lucru de mână, 3 ore. Cârpitul, țesutul și diferite împunsături pe pânză de in. O cămașă femească cu broderie albă. Un camison cu dantelă, ambele cusute cu mâna. O batistă brodată. Modele înodate.

11. Desemn, 2 ore. Geometria descriptivă. Planul. Poziția liniilor drepte și a planului. Cele mai simple corpuri, precum: prisma, piramida, cilindrul, conul, sfera. Desemnul liber.

12. Caligrafia, 1 oră. Exerciții caligrafice, cu litere latine și gotice.

13. Muzica vocală, 2 ore. Exerciții și cântece în 2 și 3 voci.

14. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. Religiunea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 3 ore. Artă poeziei; Versificațiunea; Poezia populară și artistică; Genurile poetice (în poezia populară și artistică) pe baza analizei pieselor alese din autori români. Viața și activitatea poezilor și sciitorilor mai însemnați din literatura română (secl. 19.). Literatura scriitorilor bisecești, a Cronicarilor și Istoricilor. În legătură cu materialul

perkurs: teme scripturistice corespunzătoare și lectură privată.
— Manual ajutător: Carte de cetire, p. cl. IV gimn. și școale superioare de fete, de V. Onițiu.

3. Limba maghiară, 3 ore. Lectură, traducere și analiză corespunzătoare: a) *Proză*: 1. Szent Ana tava. 2. A két ajándék. 3. Mátyás Király Gömörben. 4. A halál és a vén asszony. 5. Az okos leány. 6. A haza. 7. Margitsziget. 8. Levél (I–II) Petőfitől. 9. Deák Ferencz. 10. Deák-szoba. 11. A Hunyadiak. 12. A kenyérmezei diadal. 13. Coriolanus és anyja. b) *Poezii*: 1. Munka, de Dezseri S. 2. Magyarország czimere, de Vörösmarty M. 3. Szülőföldem szép határa, de Kisfaludy K. 4. Füstbe ment terv, de Petőfi S. 5. A lengyel anya, de Tóth K. 6. Coriolanus, de Tárkányi B. (Memorizate).

Literatura maghiară în liniamente principale, perioada: păgânismului, creștinismului, luptelor religioase și naționale, decadenței literaturii naționale, classicismului și a poeziei naționale, cu principalii reprezentanți. Teme scripturistice corespunzătoare. — Manual: Carte de cetire magh. p. școale secundare etc. de Dr. Crișan și Putnoky.

4. Limba germană, 3 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Der beleidigte Derwisch. 2. Edle Rache. 3. Das Ei des Columbus. 4. Madonna della Sedia. 5. Der kleine Friedensbote. 6. Der treue Diener. 7. Ahasver in der Köhlerhütte. 8. Der Seiler von Fürfeld. — Două scene din drama „Wilhelm Tell“ de Schiller. b) *Poezii*: 1. Der blinde König (Uhland). 2. Heidenröslein (Goethe). 3. In der Nacht (Eichendorff). 4. Des Sängers Fluch (Uhland). 5. Hoffnung (Geibel). 6. Die Löwenbraut (Chamisso). 7. Hoffnung (Schiller). 8. Der Alpenjäger (Schiller).

Goethe și Schiller, biografia pe scurt și operele principale. — Teme corespunzătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, de G. Jauss, partea IV.

5. Aritmetica, 2 ore. Repetiția calculării cu fracțiuni. Procentele, interesele, rabatul, agiul, calcularea câștigului și a pierderii în procente. Raportul și proporțiunea. Regula catară și calculul de alegațiune. Măsuri și monete mai însemnate din străinătate și raportul dintre acelea și monetele și măsurile noastre.

6. Geometria, 1 oră. Elementele geometriei. Suprafața triunghiului și a poligoanelor. Suprafața și volumul corpurilor geometrice mai simple.

7. Fizica, 2 ore. Stările de agregatiune și proprietățile generale ale corpurilor. Atracțiunea pământului și căderea corpurilor. Echilibru. Mașinile simple. Pendulul. Mișcarea centrală. Corpuri lichide (apa). Corpuri gazoase (aerul). Căldura și efectele ei. Noțiuni de acustică și de optică. Fenomene magnetice și electrice — Manual: Fizică pentru școale populare, de D. Făgărășan.

8. Igiena, 2 ore. Noțiunea sănătății și a boalei. Diferenții factori, cari au înrăurire asupra sănătății. Mișcarea și simțirea. Pielea (Epiderma). Senzurile. Respirațiunea. Circulațiunea sângelui. Alimentele și nutrirea. Otrăvirea. Ajutor grabnic în cazurile când viața e primejduită. Boale contagioase și epidemice. Regule referitoare la scutirea, îngrijirea și dezvoltarea singuraticelor părți ale organismului omenesc. — Manual: Igiena poporală, de Dr. G. Vuia.

9. Istoria patriei, 3 ore. Istoria pragmatică a Ungariei. În liniamente generale și pe baza dezvoltării istorice cunoștințe din constituția patriei. — Manual: Istoria Ungariei, de L. Mangold, trad. de V. Goldiș.

10. Geografia matematică, 1 oră. Universul. Forma pământului și dovezile privitoare la aceasta. Mișcarea aparentă zilnică a boltei cerești. Sferile. Coordinatele. Rotațiunea pământului și urmările ei. Despre lungime și lățime geografică. Mișcarea aparentă anuală a soarelui. Rotațiunea și revoluțiunea pământului. Ecliptică. Anotimpuri și zone. Luna și mișcările ei. Mărimea, suprafața și constituția fizică a lunii. Intunecimi de soare și de lună. Calcularea timpului. Soarele și ceilalți membri ai sistemului solar.

11. Lucru de mână. 3 ore. Ștergar sau alt obiect cu broderie artistică à-jour cu ciucuri înodați. Croirea albiturilor și a hainelor. Broderii artistice.

12. Desemn, 2 ore. Peisage, figuri deosebite de ființe, de obiecte și ornamente umbrite și colorate.

13. Muzica vocală, 2 ore. Exerciții în 2 și 3 voci. Cântece.

14. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate.
Jocuri gimnastice.

La instrucția din limba franceză ca obiect facultativ, au participat 56 eleve, fie-care clasă câte 2 ore pe săptămână.

La instrucția în piano-forte au participat 52 eleve.

Din limba maghiară, germană și franceză s'au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea directoarei, a învățătoarelor și a guvernantei.

Superiorul clasei I. a fost Victor Păcală.

"	"	II. " "	Eugenia Iovescu.
"	"	III. " "	Eugenia Bardosy.
"	"	IV. " "	Dr. Ioan Borcia.

b) In cursul complementar.

În cursul complementar s'au propus:

1. *Limba și literatura română* (3 ore), prin *Dr. I. Borcia*.
2. *Istoria și Geografia* (3 ore), prin *Victor Păcală*.
3. *Pedagogia de casă* (2 ore), prin *Dr. V. Bologa*.
4. *Economia de casă* (2 ore), prin *Veturia Papp*.
5. *Limba germană* (2 ore), prin *Dr. I. Borcia*.
6. *Limba franceză* (3 ore), prin *Elena Petrașcu*.
7. *Lucru de mână* (6 ore), prin *Veturia Papp*.
8. *Muzica instrumentală* (fortepiano sau violină), prin *Julius Schaeffer, Sabina Brote, Selma Mokesch, Olivia Bardosy și Elsa de Heldenberg*.

Pentru anul viitor școlar se va susține acest curs în sensul statutului școlii, dacă se va anunța număr corespunzător de eleve. (Vezi: Înștiințare pentru anul viitor, pag. 43).

3. Conspectul elevelor inmatriculate în anul școlar 1903/1904.

Nr. e.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
<i>Clasa I.</i>			
1	Maria Cherestiesiu	Centea	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobáca
2	Veturia Crăciun	Karánsebes Caransebeș	Krassó-Szörény Caraș-Severin
3	Paraschiva Dimian	Bereczk — Brețcu	Háromszék Treiscaune
4	Maria Dobrescu	Rod	Szeben — Sibiu
5	Florica Glițe	Ortiteag	Bihar — Bihor
6	Maria Ita ¹⁾	Vale	Szeben — Sibiu
7	Hedvig Moga	Szászsebes Sebeșul-săseșc	"
8	Maria Opriș	Armeni	Alsó-Fehér Alba-infer.
9	Elisaveta Podea	Săcădate	Szeben — Sibiu
10	Ana Săracu	Nagyszeben — Sibiu	"
11	Ana Stefla	Seliște	"
12	Iuliana Șurean	Cristian	Szeben — Sibiu
<i>Clasa II.</i>			
1	Iustina Aleman	Topârcea	Szeben — Sibiu
2	Sofia Aleman	"	"
3	Zorița Andreica	Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș
4	Alexandrina Băulescu	Pitești	România
5	Aurora Barbu	Segesvár — Sighișoara	Nagyküküllő Târnava-mare
6	Dorina Bian	Frata	Kolozs — Cluj
7	Silvia Căndea	Avrig	Szeben — Sibiu
8	Livia Ciaclan	Pecica-română	Arad
9	Livia Clonța	Beclean	Fogaras — Făgăraș

¹⁾ S'a retras în 5/IX 1903.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
10	Mărioara Comșa	Seliște	Szeben — Sibiiu
11	Letiția Gan	Sălciua-super.	Torda-Aranyos Turda-Arieș
12	Elena Lăzărescu	Pitești	România
13	Melania Leșnican	Dobra	Hunyad Hunedoara
14	Ana Loichița	Jebel	Temes — Timiș
15	Silvia Manta	Gura-Râului	Szeben — Sibiiu
16	Victoria Mandea	Porumbacul-infer.	Fogaras — Făgăraș
17	Maria Mera	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
18	Lucreția Negrescu ¹⁾	Brăila	România
19	Paraschiva Oancea	Rășinari	Szeben — Sibiiu
20	Aurora Ognean	Teiu	Hunyad Hunedoara
21	Florica Popp	Săcuieu	Kolozs — Cluj
22	Hareti Popp	Bobohalma	Kis-Küküllő Târnavă-mică
23	Maria Popescu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
24	Alexandrina Popovici	Șiria	Arad
25	Ana Sin	Lisa	Fogaras — Făgăraș
26	Lucreția Șinca	Batiz	Hunyad Hunedoara
27	Livia Tincu	Valea-Groșilor	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
28	Melania Tintorescu	Horez	România
29	Iuliana Vessa	Socodor	Arad
<i>Clasa III.</i>			
1	Virginia Bârsan	Beclean	Fogaras — Făgăraș
2	Florica Bontș	Arad	Arad
3	Maria Ciora	Gioagiul-superior	Alsó-Fehér Alba-inferioară
4	Elvira Comanicu	Veneția-inferioară	Fogaras — Făgăraș

¹⁾ S'a retras în 28/IX. 1903.

Nr. s	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
5	Victoria Dunca	Țânțari	Fogaras — Făgăraș
6	Constanța Hanea	Slămnic	Szeben — Sibiiu
7	Letiția Leșnican	Dobra	Hunyad Hunedoara
8	Laura Macaveiu	Bucium-Șasa	Alsó-Fehér Alba-inferioară
9	Ecater. Nechiforescu	Brăila	România
10	Olivia Oprea	Hunyadvár Hunedoara	Hunyad Hunedoara
11	Ana Petrișor	Alțina	Szeben — Sibiiu
12	Georgina Poruțiu	Cianul-Deșert	Torda-Aranyos Turda-Arieș
13	Alexandrina Pușcariu	București	România
14	Emilia Savu	Pianul-inferior	Szeben — Sibiiu
15	Paraschiva Simian	Seliște	" "
16	Ana Sirbu	Nagyszeben — Sibiiu	" "
17	Parasch. Șerbănescu	Pitești	România
18	Silvia Șipoș	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
19	Maria Tănase	Ludoșul-mare	Szeben — Sibiiu
20	Delia Trăilă	Oravicza — Oravița	Krassó-Szörény Caraș-Severin
<i>Clasa IV.</i>			
1	Cornelia Baci	Hátszeg — Hațeg	Hunyad Hunedoara
2	Aurora Balea	Moldova-nouă	Krassó-Szörény Caraș-Severin
3	Felicia Ceusianu	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
4	Olimpia Ceusianu	"	"
5	Maria Comșuța	Porumbacul-inferior	Fogaras — Făgăraș
6	Elisaveta Crașovan	Babșa	Krassó-Szörény Caraș-Severin
7	Hortensia Cristea ¹⁾	Bozeș	Hunyad Hunedoara
8	Laura Furdui	Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș

¹⁾ S'a retras în 14/IX. 1903.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
9	Silvia Jourca	Șaldorf	Nagy-Küküllő Târnava-mare
10	Maria Logojan	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
11	Elena Loichița	Jebel	Temes — Timiș
12	Ecaterina Maxim	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov
13	Zoe Mărăcine	Slatina	România
14	Virginia Micu	Fogaras — Făgăraș	Fogaras — Făgăraș
15	Sidonia Nicolin	Covasinți	Arad
16	Ana Simu	Orlat	Szeben — Sibiiu
17	Elena Stanciu	Dorolt	Szatmár — Sătmar
18	Cornelia Păcală	Șulumberg	Nagy-Küküllő Târnava-mare
19	Emilia Vessa	Socodor	Arad
20	Elisaveta Vlad	Rășinari	Szeben — Sibiiu
<i>Cursul complementar:</i>			
1	Maria Anucuța	Dobra	Hunyad Hunedoara
2	Maria Let. Bogoevici	Bănia	Krassó-Szörény Caraș-Severin
3	Sempronia Bredicean	Lugoș	" "
4	Constanța Broșu	Brassó-Derestye Brașov-Dârste	Brassó — Brașov
5	Florica Ciurcu	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov
6	Maria Crețu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
7	Valeria Foica	"	" "
8	Alexandrina Iancu	Obad	Temes — Timiș
9	Elisaveta Ioanovici	Orșova	Krassó-Szörény Caraș-Severin
10	Eleonora Luchici ¹⁾	Omor	Temes — Timiș
11	Elena Muntean	Deva	Hunyad — Huned.
12	Aurora Popovici	Lugoș	Krassó-Szörény Caraș-Severin

¹⁾ A frecventat cursul ev. luth. pentru lucru de mână și bucătăria practică din Sibiiu.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
13	Cornelia Secula	Șiria	Arad
14	Dora Ștefan	Brassó — Brașov.	Brassó — Brașov
15	Elena Stroia	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
16	Octavia Voilean	" "	" "
17	Eugenia Zorca	Vlădeni	Fogaras — Făgăraș
	<i>Conspectul elevilor din internat:</i>		
1	Zorița Andreica	Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș
2	Maria Anucuța	Dobra	Hunyad Hunedoara
3	Cornelia Baci	Hátszeg — Hatég	"
4	Alexandr. Băiulescu	Pitești	România
5	Aurora Balea	Moldova-nouă	Krassó-Szörény Caraș-Severin
6	Aurora Barbu	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
7	Virginia Bârsan	Beclean	Fogaras — Făgăraș
8	Dorina Bian	Frata	Kolozs — Cluj
9	Maria Bogoevici	Bănia	Krassó-Szörény Caraș-Severin
10	Florica Bontș	Arad	Arad
11	Sempronia Bredicean	Lugoș	Krassó-Szörény Caraș-Severin
12	Constanța Broșu	Brassó-Derestye Brașov-Dârste	Brassó — Brașov
13	Olimpia Ceusianu	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
14	Felicia Ceusianu	"	"
15	Maria Cherestesiu	Centea	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
16	Elvira Comanicu	Veneția-infer.	Fogaras — Făgăraș
17	Mărioara Comșa	Seliște	Szeben — Sibiiu
18	Livia Ciacian	Pecica-română	Arad
19	Maria Ciora	Gioagiul de sus	Alsó-Fehér Alba-infer.

N.r. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
20	Florica Ciurcu	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov
21	Elisaveta Crașovan	Babșa	Krassó-Szörény Caraș-Severin
22	Veturia Crăciun	Karánsebes Caransebeș	"
23	Hortensia Cristea ¹⁾	Bozes	Hunyad-Hunedoara
24	Paraschiva Dimian	Bereczk — Brețcu	Háromszék Treiscaune
25	Laura Furdui	Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș
26	Florica Glițe	Ortiteag	Bihar — Bihor
27	Alexandrina Iancu	Obad	Temes — Timiș
28	Elisaveta Ioanovici	Orșova	Krassó-Szörény Caraș-Severin
29	Elena Lăzărescu	Pitești	România
30	Melania Leșnican	Dobra	Hunyad Hunedoara
31	Letiția Leșnican	"	"
32	Ana Loichița	Jebel	Temes — Timiș
33	Elena Loichița	"	"
34	Eleonora Luchici	Omor	"
35	Laura Macaveiu	Bucium-Șasa	Alsó-Fehér Alba-infer.
36	Ecaterina Maxim	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov
37	Zoe Măracine	Slatina	România
38	Virginia Micu	Fogaras — Făgăraș	Fogaras — Făgăraș
39	Florica Moșoiu	Drăgășani	România
40	Ecater. Nechiforescu	Brăila	"
41	Lucreția Negrescu ²⁾	"	"
42	Sidonia Nicolin	Covasinți	Arad
43	Aurora Ognean	Teiu	Hunyad Hunedoara
44	Lucreția Onițiu	Szászsebes Sebeșul-săsesc	Szeben — Sibiiu

¹⁾ S'a retras în 14/IX 1903. — ²⁾ S'a retras în 28/IX 1903.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
45	Olivia Oprea	Hunyadvár-Hunedoara	Hunyad-Hunedoara
46	Paraschiva Oancea	Rășinari	Szeben — Sibiiu
47	Florica Popp	Săcuieu	Kolozs — Cluj
48	Hareti Popp	Bobohalma	Kis-Küküllő Tárnava-mică
49	<i>Marioara Popp</i>	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
50	<i>Gabriela Popovici</i>	Szeged — Seghedin	Csongrád-Ciongrad
51	Aurora Popovici	Lugoș	Krassó-Szörény Caraș-Severin
52	Alexandrina Popovici	Șiria	Arad
53	Georgina Poruțiu	Cianul-Deșert	Torda-Aranyos Turda-Arieș
54	<i>Elena Pușcariu</i>	București	România
55	Alexandrina Pușcariu	"	"
56	<i>Elvira Răuț</i>	Râmnicu-Vâlci	"
57	Emilia Savu	Pianul-infer.	Szeben — Sibiiu
58	Cornelia Secula	Șiria	Arad
59	Paraschiva Simian	Seliște	Szeben — Sibiiu
60	Elena Stanciu	Dorolt	Szatmár — Sătmar
61	Parasch. Șerbănescu	Pitești	România
62	Lucreția Șinca	Batiz	Hunyad-Hunedoara
63	Silvia Șipoș	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
64	Livia Tincu	Valea-Groșilor	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
65	<i>Sidonia Tincu</i>	Girolt	"
66	Melania Tintorescu	Horez	România
67	Delia Trăilă	Oravicza — Oravița	Krassó-Szörény Caraș-Severin
68	Iuliana Vessa	Socodor	Arad
69	Emilia Vessa	"	"
70	Eugenia Zorca	Vlădeni	Fogaras — Făgăraș

Nota. Elevele, al căror nume s'a tipărit cu litere cursive, au frecventat școala elementară a „Reuniunii femeilor române“ din Sibiiu.

I. Date statistice după clase

despre elevetele înmatriculate la școala civilă de fete a Asociațiunii pro 1903/1904.

Clasa	Numărul elevelor					Elevetele după confesiune		Elevetele după naționalitate		Elevete interne și externe		Ocupațiunea părinților												Observare
	înmatriculate	ordinare	privatiste	sau supus exam. la finea anului	sau retras în decursul anului	gr. orientale	gr. catolice	Române	interne	externe	proprietari și a-rendeași	aplicați la pro-duce brute	industriași de sine stătători	comerc. de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învăță. medici, advocați, ingineri	soldați	aplicați în serviciu privat	capitați (penzionari)	Suma		
I. 12	12	—	—	11	1	11	1	12	4	8	4	—	—	2	—	1	3	1	—	—	1	—	12	
II. 29	29	—	28	1	1	23	6	29	19	10	9	—	5	2	1	9	1	2	—	—	—	29		
III. 20	20	—	20	—	—	14	6	20	15	5	2	2	2	5	1	3	2	2	1	—	—	20		
IV. 20	20	—	19	1	1	15	5	20	14	6	2	1	2	2	—	5	2	5	—	—	—	20		
Cursul compl. 17	—	17	17	—	—	15	2	17	11	6	1	—	2	4	1	7	—	2	—	—	—	17		
Suma	98	81	17	95	3	78	20	98	63	35	18	1	3	13	4	27	6	11	1	1	—	98		

II. Date statistice

despre elevele adăpostite în internatul școlii civile de fete a Asociațiunii în an. școl. 1903/1904.

C l a s a	Elevele adăpostite în internat		Elevele interne după confesiune				Elevele interne după naționalitate		Ocupațiunea părinților										Observare
	din școala elementară a Reuniriunii femellor române	din școala civilă a Asociațiunii române	în școala civilă		în școala elementară		române	române	propriet. și arendași	industriași de sine stătători	comercianți de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățători, medici, avocați, ingineri	soldați	privatieri (penzionari), capitaliști.	Suma	
			gr.-orientale	gr.-catolice	gr.-orientale	gr.-catolice													
I.	4	—	3	1	—	—	4	—	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	4
II.	19	—	14	5	—	—	19	—	6	—	4	2	1	4	2	—	—	—	19
III.	15	—	10	5	—	—	15	—	1	2	2	4	—	2	1	2	1	—	15
IV.	14	7	12	2	6	1	14	7	3	—	3	1	—	5	1	7	1	—	21
Cursul compl.	11	—	11	—	—	—	11	—	1	—	2	1	—	6	—	1	—	—	11
Suma	63	7	50	13	6	1	63	7	12	2	12	8	1	19	2	12	2	—	70

5. Mijloace de învățământ.

A) Biblioteca corpului profesoral.

I. Cărți.

α) Dăruite:

1. Dr. I. Beu, Igiena școlară, Sibiu 1904, dăr. de autor.
2. D. Cunțanu, Liturgia Sfântului Ioan „Gură de aur”, Sibiu 1903, dăr. de autor.
3. Documente privitoare la istoria Românilor, vol. XII, Documente adnotate și publicate de N. Iorga, București 1903.
4. Dim. I. Ghica, Istoriile lui Herodot, București 1902.
5. St. C. Hepites, Mijloace de investigațiune ale meteorologiei, București 1903.
6. Analele Academiei române, seria II, tom. XXIV, secț. științifică, București 1902.
7. Analele Academiei române, seria II, tom. XXIV, secț. istorică, București 1903.
8. Analele Academiei române, seria II, tom. XXV, secț. științ., București 1903.
9. Analele Academiei române, seria II, tom. XXV, secț. literară, București 1903.
10. Glósz F. és Beöthy V., Magyar nyelvtan és olvasókönyv, Budapest 1904, dăr. de autor.

Dăruite de Academia Română.

β) Cumpărate:

11. M. Dragomirescu, Carte sistematică de citire și compuneri pentru clasa I sec., București 1902.
12. G. Adamescu, Exerciții de gramatică, pentru clasa I sec., București 1902.
13. M. Dragomirescu, Carte sistematică de citire și comp., pentru clasa II sec., București 1902.
14. G. Adamescu, Lecțiuni de gramatică, pentru clasa II sec., București 1901. (2 exemplare).
15. M. Dragomirescu, Carte sist. de citire și comp., pentru clasa III sec., București 1903.
16. G. Adamescu, Lecțiuni de sintaxă, pentru clasa III sec., București 1902.

17. M. Dragomirescu și G. Adamescu, *Literatură și stil*, pentru clasa IV-a gimn. București 1902—3.
18. M. Dragomirescu și G. Adamescu, *Literatură și stil*, pentru clasa IV și V-a șc. sec. de fete, București 1902—3.
19. G. Adamescu și M. Dragomirescu, *Retorica*; I. A. Rădulescu-Pogoneanu, *Gramatica istorică a limbii române*, pentru clasa V sec., București 1902—3.
20. G. Adamescu și M. Dragomirescu, *Manual de poetică*, București 1900—1.
21. Ioana Dinescu, *Metoda practică de cusut*, București.
22. T. Dușescu-Dușu, *Considerații critice asupra doinei*, București 1903.
23. N. Țucu, *Ciripituri de drag*, Brașov.
24. Sorcova, *Clipe de repaus*, ser. II, Brașov 1903.
25. Z. Bârsan, *Visuri de noroc*, București 1903.
26. Delavrancea, *Hagi-Tudose*, tipuri și moravuri, București 1903.
27. I. Găvănescul, *Istoria pedagogiei*, București 1903.
28. M. Eminescu, *Geniu pustiu*, București 1904.
29. T. V. Păcățian, *Istoriografi vechi, istoriografi noi*, Sibiu 1904.
30. Dr. Márki Sándor, *Egyetemes történelem*, Cluj 1903.
31. Dr. Márki Sándor, *Történettantás*, Cluj 1903.
32. Varga Otto, *Politikai földrajz*, Budapest 1903.
33. Schneider I. és Szenessy M., *Általános földrajz*, Budapest 1903.
34. Kisfaludy Károly.
35. Gróf Széchenyi I.
36. Shakespeare remekei.
37. Heine, *Dalok könyve*.
38. Kazinczy Ferencz.
39. Kölcsey Ferencz.
40. Țiganiada, de I. Budai Deleanu, Brașov 1900.

Ed. Lampel R.
Budapest.

B. Biblioteca elevelor.

1. „Istoria Românilor“, de A. D. Xenopol (12 vol.).
2. „Cincizeci de Colinde“, adun. de A. Bârsan (II ed).
3. „Două turturele de aur“, poveste popor. de L. Ciorbea.

4. „Din biblioteca societății „*Steaua*“ :
 Nr. 3. „Minunea vieții și cheia lumii“, de Th. Speranța.
 Nr. 4. „Grădina de legume“, de I. Hășegan (2 ex.).
 Nr. 5. „Medicul poporului“, de Dr. I. Felix (2 ex.).
 Nr. 6. „Avem cu ce să ne mândrim“, de T. Duțescu —

Duțu (4 ex.).

5. „Intre vis și viață“, de Delavrancea.
6. „Istoria lui Ștefan-Cel-Mare“, de N. Iorga, București 1904. (6 ex.)
7. „Cartea sănătății“, manual de igienă pentru școale superioare de fete, de Dr. St. Erdélyi (1904), dăruită de autor.

II. Reviste și ziare.

α) dăruite de redacțiuni:

1. „Familia“, Oradea-mare, red. Iosif Vulcan.
2. „Telegraful Român“, Sibiu, red. T. Păcățian.
3. „Transilvania“, Sibiu, dir. Dr. C. Diaconovich.
4. „Voința națională“, București.

β) cumpărate:

5. „Literatură și artă română“, București.
6. „Pädagogische Studien“, Dresden.
7. „Magyar Paedagogia“, Budapest.
8. „Amicul Tinerimei“, Târgu-Jiu.

III. Rechizite de învățământ.

1. 5 preparate anatomice, anume: creerii, ochiul, urechia, plumânile cu inima și trunchiul corpului deschis dinainte.

Direcțiunea împlinește o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțămiri tuturor p. t. binefăcători, onorabilelor societăți și redacțiuni, cari au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățământ pentru școala noastră.

6. Din cronică școlară și a internatului.

Anul școlar s'a început în 1 Septembrie 1903 st. n.

În decursul anului școala a fost vizitată de D-l *Iosif St. Șuluțu*, vice-președintele Asociațiunii, ca delegat al comitetului, și de D-l Dr. *Vértesy Julius*, inspector regesc de școale în comitatul Sibiu.

În sinul corpului didactic s'au petrecut următoarele schimbări: profesoarele suplente: 1. D-șoara *Maria Muciu-Urechia* s'a măritat și s'a retras din cariera didactică; 2. D-șoara *Maria Pop*, s'a retras din cariera didactică. În aceste posturi au fost numite în mod provizor: 1. D-șoara *Eugenia Bardosy*, din Sibiu, cu examen de calificare pentru școli civile din studiile: limbile moderne, istoria și geografia; 2. D-șoara *Elisaveta Butean*, din Beiuș, cu examen de calificare pentru școli civile din: lucru de mână.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului, s'au pertractat în 12 conferențe.

La *expoziția științifică* din București, ținută în Octombrie — Noiembrie 1903 de „*Asociațiunea română pentru înaintarea și răspândirea științelor*“, a luat parte și școala noastră și a obținut premiul: diplomă cu medalie de aur și de argint, iar directorul școlii *Dr. V. Bologa*: diplomă cu medalie de argint.

Starea sanitară a elevilor a fost deplin mulțămitoare. În privința aceasta se observă cele mai stricte îngrijiri, conform dispozițiilor medicului de casă. Elevele fac dese preumblări și gimnastică corespunzătoare. Iarna patinează și urmează școala de dans în edificiul propriu al internatului.

În 1 și 2 Mai 1904 au fost revaccinate elevele născute în 1890, 1891 și 1892, prin medicul institutului nostru.

În postul Paștilor toate elevele s'au mărturisit și cuminecat prin cateheții și parohii ambelor confesiuni române.

Excursiuni școlare, sub conducerea corpului profesoral, s'au făcut în 24 Septembrie 1903 și 27 Mai 1904. Clasele superioare au cercetat diferite muzee din Sibiu.

Festivități solemne, la cari au participat elevele institutului, au fost:

Serbarea onomasticeii *Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I.* la 4 Octombrie 1903.

Serbarea școlară din 19 Noiembrie 1903, în memoria fetei *Impărătese și Regine Elisabeta*.

Serbarea aniversării centenare, în 17 Octombrie 1903, dela nașterea fericitului bărbat de stat al Ungariei: *Francisc Deák*

7. Examenele.

Examenele de primire s'au ținut în 3 Septembrie 1903.

Examenele publice dela finea anului școlar se vor ținé din 22—26 Iunie st. n. după programa următoare:

Mercuri în 22 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—11 ore Religiunea cu elevele din toate clasele civile.
„ 11—12 „ Limba franceză, clasa II—IV.

b) după ameazi:

dela 3—6 ore Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Geografia, Istoria naturală și Limba maghiară.

Joi în 23 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—12 ore Clasa III civilă, din studiile: Limba română, Istoria și Geografia, Limba maghiară și Chemia.

b) după ameazi:

dela 3—6 ore Clasa II civilă, din studiile: Aritmetica, Limba maghiară și Limba română.

Vineri în 24 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—12 ore Clasa IV civilă, din studiile: Limba maghiară, Istoria patriei, Aritmetica cu Geometria, Limba germană și Limba română.

Sâmbătă în 25 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 9—11 ore Examen privat cu elevele din cursul complementar.

Duminecă în 26 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 10¹/₂—12¹/₂ ore Muzica instrumentală și vocală. Declamațiuni. Incheerea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desen, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Oaspeții sunt bineveniți!

8. Înștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare dela altă școală de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școală elementară-poporală, primirea în oricare clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în senzul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se înmatriculează pentru prima-dată la școala noastră, au să producă *atestat școlar*, *atestat de botez* și *certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în senzul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot primi și eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai *două clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absorva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1904/1905 se pot face din 1—6 Septembrie 1904, *stil nou*.

Examenele de emendare, se țin în 1 Septembrie 1904 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1904 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenle de primire*, iară în 5 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la această școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc să fie primite *in internat*, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se poartă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiește să iee orele singură, se socotește la 2 ore pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeași oră, taxa se socotește la 2 ore pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiește să iee orele singură, se socotește la 2 ore pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se socotește la 2 ore pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 ore pe săptămână, se socotește pe lună cu 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fie-care zi anumite ore de conversațiune în limba franceză, maghiară și

*) Din care sumă 2 cor. se contează pe lună institutului, pentru susținerea forte-pianelor în stare bună.

germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor și guvernantelor.

Elevetele, cari voiesc să fie primite în internat au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fie-care, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel; ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete noue, sfătuim părinții și tutorii să nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcăminteii elevelor interne, *toaletele se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea internatului. Strâns de uniformă se țin: o haină, 2 surțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

Dela direcțiunea școlii se poate primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățământ“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare“, à 20 bani exemplarul. Dela direcțiune se poate primi pentru 2 cor. și „Monografia“ școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în toate amănuntele.

Sibiiu, în Iunie 1904.

Direcțiunea școlii.

